

จัดแสดงเกี่ยวกับศาสนาพราหมณ์หรือฮินดู มีตัวอย่างภาพถ่ายคิวลิ้งค์และศาสนวัตถุ (ดูภาพที่ 4.89) เช่น แท่นหินโยนิโหระ ชิ้นส่วนเทวรูป การจัดแสดงยังมีข้อบกพร่องอยู่หลายจุด “ภาพหลายภาพเก่าเกินไป ทางสถาบันน่าจะปรับปรุงและหาจุดสนใจให้ห้องนี้เด่นขึ้น หรือนำประวัติท่านพุทธทาสมาเผยแพร่”⁵⁹ เขมิกา หวังสุข กล่าวถึงการถ่ายภาพวัตถุว่า “ภาพถ่ายควรให้ข้อมูลว่าวัตถุนั้นปัจจุบันจัดเก็บหรือได้จัดแสดงที่ไหน หรือน่าจะให้ข้อมูลเกี่ยวกับพิธีกรรมเด่น ๆ ของชาวได้”⁶⁰

ภาพที่ 4.89
ภาพเกี่ยวกับศาสนาพราหมณ์

4.3.3.5 ห้องเหรียญและเงินตรา แนวคิดในการจัดแสดงเพื่อให้เห็นว่าดินแดนในประเทศไทย มีมนุษย์เข้ามาตั้งถิ่นฐานตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ มนุษย์ในยุคแรกดำรงชีวิตด้วยการล่าสัตว์และหาของป่า ใช้ลูกปัด กำไลหิน และหินหยกเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนสิ่งของ จนถึงสมัยอาณาจักรฟูนัน (พุทธศตวรรษที่ 6-11) และสมัยอาณาจักรทวารวดี (พุทธศตวรรษที่ 11-16) ได้มีการผลิตเหรียญเงินรูปพระอาทิตย์และเงินตราหอยสังข์ขึ้นใช้ตามลำดับ

⁵⁹ สัมภาษณ์ มนตรี สังมุสิกานนท์, อาจารย์, 8 กันยายน 2546.

⁶⁰ สัมภาษณ์ เขมิกา หวังสุข, นักวิชาการศึกษา, 21 กุมภาพันธ์ 2549.

ในสมัย ศรีวิชัย (พุทธศตวรรษที่ 13-18) มีการผลิตเงินตราโมและเงินดอกจันทรีขึ้นใช้เพื่อการซื้อขาย (ดูภาพที่ 4.90)

จัดแสดงเงินตราสมัยล้านนาและล้านช้าง (พุทธศตวรรษที่ 19- 24) มีการนำเงินไซซีจากจีนมาใช้คู่กับเงินในหัวเมืองภาคเหนือและภาคอีสาน เช่น เงินเจียง เงินทอก เงินฮาง เงินตู้เงินฮ้อย และเงินลาด คงมีการซื้อขายแลกเปลี่ยนในแถบภาคได้ด้วย

จัดแสดงเงินตราสมัยสุโขทัยและอยุธยา มีการใช้หอยเบี้ยและเงินพดด้วง ใช้เป็นสื่อแลกเปลี่ยนซื้อขาย หากขาดแคลนเงินตราจะใช้ประทับดินเผาแทนเงินพดด้วง “สมัยกรุงธนบุรีและกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้นใช้เงินพดด้วงแบบเดียวกับสมัยอยุธยา แต่เปลี่ยนแปลงตราประทับให้ตรงกับรัชกาลนั้น”⁶¹ ครั้นถึงสมัยรัชกาลที่ 4 ได้เริ่มใช้เหรียญเงินตราโลหะแบบชนิดต่าง ๆ หลังจากนั้นจึงมีการทำเหรียญแบบด้วยโลหะหลายชนิด เช่น ทองคำ เงิน ดีบุก ชิน เป็นต้น และมีหลายรูปแบบทุกรัชกาล

ภาพที่ 4.90

ภายในห้องจัดแสดงเหรียญและเงินตรา

จัดแสดงเงินตราและการใช้ประโยชน์เพื่อการค้าในหัวเมือง (ดูภาพที่ 4.91) เงินเมืองนครศรีธรรมราช เหรียญทองแดงของฮอลันดา ที่ใช้ในอาณานิคมเกาะชวาและอินเดี (พ.ศ. 2347 และ พ.ศ. 2400) เหรียญเงินตรายุโรปที่ใช้ในอาณานิคม

⁶¹ สัมภาษณ์ เขมิกา หวังสุข, นักวิชาการศึกษา, 2 มีนาคม 2549.

แนวความคิดในการจัดแสดงบางตู้ต้องการให้เห็นพัฒนาการของการใช้เงินตราของไทย อย่างเช่น เงินพดด้วงสมัยอยุธยา ราคา 1 เฟื้อง เงินพดด้วงรัชกาลที่ 1 (พ. ศ. 2325 - 2411) ราคา 1 สลึง เงินพดด้วงรัชกาลที่ 2 (พ. ศ. 2352 - 2367) ราคา 1 บาท เงินพดด้วงรัชกาลที่ 3 (พ. ศ. 2367 - 2394) ราคา 1 เฟื้อง เงินพดด้วงรัชกาลที่ 4 (พ. ศ. 2394 - 2352) ราคา 1 บาท

ภาพที่ 4.91

ตู้จัดแสดงเงินตราที่ใช้ในหัวเมือง

ตู้จัดแสดงเหรียญเงินตราพระรูปรัชกาลที่ 5 ราคา 1 สลึง เหรียญเงินตราพระรูปรัชกาลที่ 5 ราคา 1 เฟื้อง เหรียญทองแดงตราพระรูปรัชกาลที่ 5 ราคา 1 อัฐ เหรียญทองแดงตรา จปร. รัชกาลที่ 5 ราคา อัฐ 8 อันเฟื้อง เหรียญทองแดงตรา จปร. รัชกาลที่ 5 ราคา เสี้ยว 4 อันเฟื้อง เหรียญทองแดงโสฬสตรา จปร. รัชกาลที่ 5 ราคา โสฬส อันเฟื้อง

ตู้จัดแสดงเหรียญเงินตราพระรูป รัชกาลที่ 6 ราคา 2 สลึง เหรียญเงินตราพระรูปรัชกาลที่ 6 ราคา 1 สลึง เหรียญทองแดงรัชกาลที่ 7 ราคา 1 สตางค์ เหรียญดีบุกรัชกาลที่ 8 ราคา 1 สตางค์ เหรียญดีบุก รัชกาลที่ 8 ราคา 20 สตางค์ เหรียญเงินตราอนุโลม รัชกาลที่ 8 ราคา 10 สตางค์ เหรียญเงินตราอนุโลม รัชกาลที่ 8 ราคา 3 สตางค์ เหรียญเงินตรา รัชกาลที่ 9 หลายราคา

ตู้จัดแสดงวัฒนธรรมการใช้เหรียญเงินตรา เช่น เงินตราเนื้อชิน ด้านหน้ารูปครุฑ ด้านหลังรูปพญานาค เงินตราเนื้อชิน ด้านหน้ารูปสิงห์ด้านหลังรูปกวาง เงินโม (จำลอง) เงิน

นโมชนิดขึ้น เงินโมเนื้อชิน เงินโมชนิดตาไก่ หรือเงินตราที่ทำเลียนแบบเพื่อให้เห็นว่ามีการ
ลอกเลียนแบบเงินตั้งแต่สมัยนั้น (ดูภาพที่ 4.91 และภาพที่ 4.92)

ภาพที่ 4.92

ผู้จัดแสดงเงินตราที่ทำเลียนแบบชาว

ภาพที่ 4.93

การติดตั้งเหรียญที่ทำเลียนแบบชาว

4.3.4 กลุ่มอาคารหลังคาจั่ว

กลุ่มอาคารหลังคาจั่วเป็นบ้านทรงไทยภาคใต้แบบหลังคาจั่ว มีห้องจัดแสดง 7 ห้องย่อย ประกอบด้วย การเกิดในวัฒนธรรมไทยพุทธ การเล่นเกมของเด็กภาคใต้ การผูกเกลอ ประเพณีการบวช การแพทย์แผนไทยและโหราศาสตร์ การออกปากกีนวน ประเพณีรดน้ำเบญจา การจัดแสดงจะเป็นหุ่นจำลองขนาดเล็กและภาพประกอบ

4.3.4.1 ห้องการเกิดในวัฒนธรรมไทยพุทธ แนวความคิดประเพณีเกี่ยวกับการเกิดของชาวปักษ์ใต้ เพื่อให้เห็นว่าประเพณีที่มีความสำคัญซึ่งมีความเชื่อและข้อปฏิบัติหลายอย่างที่ได้อิทธิพลต่อกันมาช้านาน เช่น ชาวปักษ์ใต้เชื่อว่ามารดาตั้งครรภ์ได้ โดยการจุติของวิญญาณ ซึ่งจะมีนางบอกเหตุให้รู้ เช่น ดาวตก หรือ ความฝัน และเมื่อตั้งครรภ์แล้วก็มิใช่ห้ามและข้อปฏิบัติหลายประการ เช่น ห้ามนั่งคานไต่เรือ เพราะเชื่อว่าจะทำให้คลอดยาก ควรถือศีลห้าและกินกล้วยน้ำว้า ผู้หญิงที่ตั้งครรภ์ท้องแรกจะต้องไปฝากครรภ์กับหมอดำแยเมื่อครบ 7 เดือน โดยมีหุ่นจำลองย่อส่วนจัดแสดงแยกเป็นตู้ ๆ (ดูภาพที่ 4.94)

ภาพที่ 4.94

ตู้จัดแสดงการเกิดโดยใช้หุ่นจำลอง

ตัวอย่างตู้จัดแสดงขณะคลอด (ดูภาพที่ 4.95) ผู้เป็นสามีจะเอาหนามมาสุ่มไว้ตรงที่นอนคลอดเพื่อกัน “ผีกระ” ส่วนหมอดำแยทำพิธีราดหรือตั้งราด โดยเชิญครูหมอตาบายของผู้ที่จะคลอดของหมอดำแยและของสามีมาช่วยอำนวยให้ “ลูกตกกรตาม” คือ เมื่อคลอดลูก

แล้ว ให้รูกตามออกมาทันที ไม่ตกค้างในท้องหรือตกเลือด ถัดมาจัดแสดงการอยู่ไฟ (ดูภาพที่ 4.96) ระยะที่อยู่ไฟนี้หมอต้าแยจะมานวดให้แม่ในตอนเช้าและเย็น เพื่อจับเส้นให้หายปวดเมื่อย เลือดลมเดินปกติและน้ำนมไหลดี เมื่ออยู่ไฟครบกำหนดแม่จะ “ออกไฟ” คือเลิกอยู่ไฟในวันออกไฟนี้หมอต้าแยจะทำพิธี “ปัดราด” คือวิธีที่จะนำเครื่องบูชาตั้งราดออกไป โดยบอกกล่าวให้ครูของหมอต้าแยและของพ่อแม่เด็กทราบ

ตัวอย่างผู้จัดแสดงเด็กหัดเดินด้วยกระบอเวียน มีแนวความคิดเพื่อให้เห็นว่าในชนบท เมื่อเด็กอายุประมาณ 1-2 ขวบ เด็กต้องเริ่มหัดเดิน พ่อแม่จะสร้างกระบอเวียนบริเวณลานบ้าน ให้เด็กเวียนจนเดินได้ชำนาญ การสร้างกระบอเวียนถือได้ว่าเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น

หุ่นในตู้จัดแสดงเป็นการสร้างอย่างหยาบ “ผู้รับงานปั้นหุ่นรุ่นนี้แย่มาก ๆ บริษัทเอาแต่ได้ ทำให้ไม่มีรายละเอียดที่น่าสนใจ ดูเหมือนยังทำไม่เสร็จ ตอนนี้นำไปปรับปรุงเป็นหุ่นขนาดสูง 25 เซนติเมตร เป็นเรซินหล่อ”⁶²

ภาพที่ 4.95

หุ่นจำลองการเกิดโดยหมอต้าแย

⁶² สัมภาษณ์ ภิญญา รัตนพงศ์, นักวิชาการศึกษา 6, 28 เมษายน 2549.

ภาพที่ 4.96
หุ่นจำลองการอยู่ไฟ

4.3.4.2 ห้องการเล่นของเด็กภาคใต้ แนวความคิดในการจัดแสดง เพื่อให้เห็นว่าการ
เล่นเป็นธรรมชาติของเด็กทุกคน สามารถเล่นได้ทุกโอกาสโดยไม่เลือกเวลาและสถานที่ และไม่ว่า
จะมีวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้เป็นของเล่นหรือไม่ก็ตาม การจัดแสดงจะเป็นผู้จัดแสดงให้เห็นถึงคุณค่าการ
เล่นของเด็ก นอกจากจะทำให้เด็กได้รับความเพลิดเพลินแล้ว ยังมีคุณค่าในการเสริมสร้าง
พัฒนาการทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม ช่วยพัฒนาทางด้านภาษา สะท้อนความ
เป็นไปทางสังคมและวัฒนธรรม (ดูภาพที่ 4.97)

ภาพที่ 4.97
ผู้จัดแสดงว่าจำลองและรูปปั้นวัว

ภาพที่ 4.98
หุ่นจำลองการเล่นพื้นบ้านของเด็ก 1

ภาพที่ 4.99
หุ่นจำลองการเล่นพื้นบ้านของเด็ก 2

การเล่นของเด็กภาคใต้ แต่ละกลุ่มจะมีลักษณะเด่นตามสภาพภูมิศาสตร์และสังคม วัฒนธรรม เช่น ในชุมชนที่อยู่ริมแม่น้ำลำคลองเด็กก็จะมีการเล่นที่เกี่ยวข้องกับน้ำ การหาปลา และภัยจากจระเข้ ชุมชนชาวนาเด็กจะเล่นเกี่ยวกับข้าวหรือทุ่งนา เช่น เล่นปีซังข้าว ชุมชนที่ทำสวนยางมีการเล่นลูกยาง เศษยาง และเปลือกลูกยาง ชุมชนที่ทำสวนมะพร้าวก็นิยมเล่นโดยใช้กะลามะพร้าว เช่น กุบกับ ทอยราง โรงสี่พรก ฯลฯ ซึ่งการเล่นของเด็กดังกล่าวก็อาศัย

เลียนแบบการดำรงชีพ และขนบธรรมเนียมของสังคมซึ่งผู้ใหญ่ปฏิบัติกันมาอีกต่อหนึ่ง (ดูภาพที่ 4.98 และภาพที่ 4.99)

4.3.4.3 ห้องประเพณีการผูกเกลอ แนวความคิดในการจัดแสดง ต้องการให้ผู้เข้าชมรู้จักและเข้าใจความหมายของการผูกเกลอ ซึ่งประเพณีชาวใต้ที่ถือปฏิบัติสืบทอดกันมาช้านาน โดยถือว่าเกลอหรือเพื่อนก็คือ ญาติคนหนึ่งที่เคยให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การผูกเกลอไม่มีขั้นตอนกฎเกณฑ์บังคับที่ตายตัว ขึ้นอยู่กับชาวบ้านแต่ละฝ่ายที่สนิทชอบพอกัน (ดูภาพที่ 4.100)

ภาพที่ 4.100

หุ่นจำลองการผูกเกลอ

การผูกเกลอจะนำบุตรหลานของแต่ละฝ่ายมาตกลงให้เป็นเพื่อนเกลอ หากฝ่ายใดอายุน้อยกว่า อีกฝ่ายหนึ่งก็อาจจะนำสัตว์เลี้ยงมามอบให้ผู้ที่มีอายุสูงกว่า เช่น แม่ไก่ วัว เป็นต้น เพื่อทดแทนอายุให้เท่ากัน มีคำที่นิยมกล่าวกันว่าขาดเหลือเท่าไรค่อยเติมแม่ไก่ การผูกเกลอ เมื่อโตเป็นผู้ใหญ่แล้วก็มี เมื่อทั้งสองฝ่ายเห็นว่ามีอุปนิสัยที่ตรงกันหรือมีลักษณะอื่นคล้ายกัน ก็จะตกลงให้สัญญาว่าเป็นเพื่อนเกลอกัน ซึ่งทั้งสองฝ่ายจะคอยให้ความช่วยเหลือจนเจือกันตลอดไป “คู่เกลอจำนวนไม่น้อยรักใคร่กันมากถึงขนาดตายแทนกันได้... คู่ใดเกิดขัดแย้งกันอย่างรุนแรงจนต้อง

ตัดขาดจากความเป็นเกลือกกัน เรียกการขาดกันนั้นว่า ‘หย่าเกลอ’ ”⁶³ ดังนั้นประเพณีการผูกเกลอ จึงเป็นวัฒนธรรมการพึ่งพาเกื้อหนุนกันในสังคมชาวใต้ (ดูภาพที่ 4.101)

ภาพที่ 4.101

หุ่นจำลองเกลอสนทนา

4.3.4.4 ห้องประเพณีการบวช แนวความคิดในการจัดแสดงเกิดจากชาวพุทธในภาคใต้ มีความเชื่อว่าการบวชในพระพุทธศาสนาเป็นบุญกุศลอย่างยิ่งแก่ผู้บวช บิดา-มารดา และญาติมิตร ครอบครัวใดมีบุตรชาย มักตั้งใจไว้ว่าจะได้มีโอกาสเกาะชายผ้าเหลืองเข้าโบสถ์ การบวชนี้ยังได้รับการยกย่องจากสังคมในท้องถิ่นนั้นด้วยว่าพ้นภาวะจากการเป็นคนดิบ

การบวชหรือการบรรพชา อุปสมบทในพระพุทธศาสนานั้น บุตรชายของครอบครัวใดมีศรัทธาและพร้อมที่จะบวช จะต้องเข้ามาอยู่ในวัดที่จะบวชก่อนประมาณ 15 วัน เพื่อให้เกิดความเคยชินและศึกษาเล่าเรียนรู้กิจปฏิบัติของพระภิกษุสงฆ์ เมื่อถึงเวลาการบวชจะมีพิธีการโกนผม การตระเตรียมนาค การแห่ นาค และการขานนาค จนเสร็จพิธีการบรรพชา อุปสมบทเป็นพระภิกษุ ซึ่งเรียกกันว่าพระนวกะ (ดูภาพที่ 4.102 และภาพที่ 4.103)

⁶³ สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, “เกลอ,” สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคใต้ 1 (2542) : 468.

ภาพที่ 4.102
หุ่นจำลองพิธีโกนผม

ภาพที่ 4.103
หุ่นจำลองการแห่นาค

4.3.4.5 ห้องการแพทย์แผนไทยและโชคชะตาราศี แนวความคิดในการจัดแสดง
เนื่องมาจากการนวดแผนโบราณเป็นวิธีการหนึ่งในการบำบัดรักษาและดูแลสุขภาพของคนไทย
ตามการแพทย์แผนไทย ซึ่งมีทั้งการใช้ยาสมุนไพร การอบ การประคบ และการนวด ที่เรียกกัน
ทั่วไปว่าการนวดแผนโบราณ (ดูภาพที่ 4.104)

การนวดแผนโบราณ มาจากหลักการของการแพทย์แผนไทยที่เชื่อว่าความเจ็บป่วย
เกิดจากความไม่สมดุลของธาตุทั้งสี่ คือ ดิน น้ำ ลม ไฟ ซึ่งมีเหตุปัจจัยจากสัจธรรมในชีวิต

มนุษย์ที่มีการเกิด แก่ เจ็บ ตาย รวมทั้งอิทธิพลของพฤติกรรมของมนุษย์เอง การบำบัดรักษาจึงมุ่งไปที่การแก้สมดุลของธาตุทั้งสี่ เช่น การใช้ยาสมุนไพร การประคบ การนวด รวมทั้งพิธีกรรมอื่น ๆ

ภาพที่ 4.104

หุ่นจำลองการนวดแผนโบราณ

โหราศาสตร์ก็เป็นส่วนหนึ่งของความเชื่อที่เกี่ยวกับการแพทย์ อันหมายถึง การทำนายหรือคาดการณ์เกี่ยวกับบุคคล สิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิตอื่น ๆ รวมถึงเหตุการณ์ทั้งในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต ความเชื่อเกี่ยวกับการดูโหราศาสตร์เพื่อ พยากรณ์หรือทำนายทายทัก จึงเป็นสิ่งที่มอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของชาวได้มาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน การดูโหราศาสตร์จึงเป็นทั้งปัจจัยส่งเสริมและเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาสังคมภาคใต้ (ดูภาพที่ 4.105)

ภาพที่ 4.105

หุ่นจำลองการดูโหราศาสตร์

4.3.4.6 ห้องประเพณีออกปากกินวาน แนวความคิดในการจัดแสดง เพื่อให้รู้จักและเข้าใจประเพณีออกปากกินวาน ซึ่งประเพณีอย่างหนึ่งของชาวบ้านภาคใต้ที่ยึดถือปฏิบัติสืบทอดกันมาเช่นเดียวกับการลงแขกของชาวภาคกลาง ออกปากกินวานหมายถึงการให้वानให้เพื่อนบ้านมาช่วยกันลงแรงทำงาน เพื่อให้งานหนักหรือเร่งด่วนสำเร็จลุล่วง โดยที่ผู้ให้วานไปบอกกล่าวด้วยวาจา จึงเรียกการให้วานลักษณะนี้ว่าออกปากและถือเป็นประเพณีที่เจ้าภาพจะต้องเลี้ยงอาหารผู้มาร่วมลงแรงผู้ไปร่วมจึงมักใช้คำว่าไปกินวาน (ดูภาพที่ 4.106)

ภาพที่ 4.106

หุ่นจำลองการออกปาก “เก็บข้าววาน”

อาหารที่เจ้าภาพจัดมาเลี้ยงผู้มากินวาน ก็นิยมทำกันเป็นประเพณี ถ้างานนั้นเป็นงานที่ต้องทำตลอดวันจะต้องเลี้ยงอาหารหนักทั้งคาวและหวาน แต่ถ้างานนั้นมีระยะสั้นหากเป็นตอนกลางวันและไม่ตรงกับมื้อเที่ยงนิยมเลี้ยงข้าวเหนียวที่ราดด้วยน้ำยา ขนมหทั้งสองอย่าง เจ้าภาพสามารถประหยัดและง่ายต่อการกะปริมาณให้พอกับการเลี้ยงแขก

ผู้จัดแสดงย่อยของประเพณีออกปากกินวาน จึงเป็นกิจกรรมที่ช่วยเหลือให้ชาวบ้านรู้จักการทำงานร่วมกัน เกิดผู้นำและผู้ตามที่ดี มีความสามัคคี มีความเอื้ออาทร และรับผิดชอบต่อส่วนรวมในท้องถิ่นของตน

4.3.4.7 ห้องประเพณีรดน้ำสละหัว ประเพณีสละหัว เป็นประเพณีที่สำคัญของชาวใต้ นิยมจัดขึ้นในวันว่าง หรือวันสงกรานต์ซึ่งตรงกับวันที่ 13-15 เมษายนของทุกปี แนวความคิดในการจัดแสดงก็เพื่อให้เห็นความสำคัญของประเพณีสละหัวในวันว่างของชาวใต้ ซึ่งการปฏิบัตินิยมกระทำกับพระภิกษุอาวโสหรือผู้สูงอายุที่ประชาชนยกย่องนับถือ ขั้นตอนการปฏิบัติเริ่มโดยประชาชนจะร่วมมือกันสร้าง “เบญจา” หรือชาวบ้านเรียกว่า “บินจา” หรืออาจจะใช้เบญจาสำเร็จรูปที่สร้างไว้แล้วก็ได้ ซึ่งมีลักษณะเป็นรูปทรงมณฑป มีลวดลายแกะสลักสวยงาม (ดูภาพที่ 4.107)

ภาพที่ 4.107
เบญจาในประเพณีรดน้ำเบญจา

เบญจา ประกอบด้วยฉัตรและพุ่มบายศรี จากเบญจาต่อท่อน้ำเป็นตัวพญานาค เล็กน้อย และเจาะรูไว้ให้น้ำไหลไปสู่เบญจา ประชาชนจะนิมนต์พระภิกษุผู้อาวุโส ซึ่งบางรูปจะถือวัตรปฏิบัติโดยการอาบน้ำปีละ 1 ครั้ง ขึ้นนั่งบนเบญจา นำน้ำสะอาดผสมด้วยน้ำอบ น้ำหอม โรยด้วยดอกไม้ เช่น ดอกบัว ดอกกุหลาบ ดอกมะลิ ไปใส่ในลำเรือ แล้วเปิดน้ำให้ไหลไปตามท่อน้ำตัวพญานาคและไหลออกทางปากพญานาค หลังจากนั้นมีการรดน้ำสละหัวผู้สูงอายุที่เป็นที่เคารพนับถือของลูกหลานหรือประชาชนในหมู่บ้าน ซึ่งบุตรหลานและประชาชนปฏิบัติ

เช่นเดียวกับรดน้ำพระภิกษุ เมื่ออาบน้ำเสร็จแล้วผู้สูงอายุหรือผู้อาวุโสจะเปลี่ยนเครื่องแต่งกายเป็นชุดใหม่ที่ลูกหลานได้เตรียมไว้ให้ จึงถือได้ว่าประเพณีนี้เป็นการแสดงออกถึงความกตัญญูรู้คุณของชาวใต้

4.3.5 ภาพรวมของการจัดแสดงวัตถุ

การนำเสนอเนื้อหาสาระตัวข้อมูลที่เลือกมาจัดแสดง มีทั้งที่เป็นวัตถุของจริง หุ่นจำลอง ภาพถ่าย ภาพพิมพ์ แผนภูมิ สถิติ ข้อมูลเหล่านี้บางส่วนมีเนื้อหาสาระสมบูรณ์อยู่ในตัว แต่ข้อมูลที่เป็นวัฒนธรรมพื้นบ้านจำนวนไม่น้อยที่ต้องอาศัยวิธีจัดระบบในการนำเสนอผู้เข้าชมจึงจะได้เนื้อหาสาระ และในการจัดแสดงบางห้องหรือบางตู้จัดแสดงยังไม่ได้ผ่านการสำรวจตรวจสอบ วิเคราะห์ จัดกลุ่ม เพื่อความถูกต้องเท่าที่ควร

บางกรณีต้องหาข้อมูลบริบทที่เป็นความจริงมาประกอบ หลีกเลี่ยงการนำเสนอส่วนที่เป็นเพียงความคิดหรือคาดคะเน เพราะคุณค่าหรือความงดงามที่แท้จริงของวัฒนธรรมพื้นบ้านคือ ความจริงที่มีอยู่ในกลุ่มชนนั้น ๆ ข้อมูลด้านคติชนวิทยาหากนำมาจัดแสดงเป็นชิ้นโดดอย่างโบราณวัตถุขยาก็จะให้เนื้อหาสาระเด่นชัดหรือสมบูรณ์ จำเป็นต้องจัดแสดงเป็นกลุ่มเพื่อให้เห็นความหลากหลายของรูปแบบ จึงจำเป็นต้องอาศัยผู้ร่วมจัดที่มีความสัมพันธ์เฉพาะด้านร่วมมือกันทั้งจากประสบการณ์ตรงและการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เนื้อหาสาระหลักของแต่ละกลุ่มข้อมูล บางส่วนกำหนดขึ้นมาใหม่ แต่อาศัยภูมิหลังที่ไม่แย้งหรือคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง ไม่มีเจตนาเลือกข้อมูลในลักษณะอนุรักษนิยมเกินไป สภาพความจริงหรือจุดมุ่งหมายที่จะจัดแสดงข้อมูลเพื่อการชักนำผู้เข้าชม มีอยู่บางจุดจำเป็นต้องหลีกเลี่ยงแต่ผู้จัดคงงัดใจทำขึ้นมาเพื่อชักนำบางประการ ในตู้จัดแสดงบางตู้ผู้จัดคงยึดความพึงใจของตนเองหรือพยายามกระทำข้อมูลอันมีอยู่อย่างจำกัดให้ได้เนื้อหาสาระเต็มตามที่ผู้จัดเห็นสมควร ทำให้ขัดแย้งกับข้อมูลทางวิชาการบางเรื่อง อาจเป็นไปได้ว่าช่วงแรกต้องรีบดำเนินการให้แล้วเสร็จตามกำหนด หลังจากนั้นไม่ได้มีการพัฒนาการจัดแสดง และไม่ได้ตรวจสอบความถูกต้องของการจัดแสดงหรือไม่ได้บอกข้อมูลให้ผู้เข้าชมเข้าใจ

เทคนิคการจัดแสดงในทางกายภาพถือว่าน่าสนใจพอสมควร ตัววัตถุบางชิ้นสร้างความสนใจได้ดี ทั้งนี้ยังบกพร่องเรื่องการสร้างความสนใจโดยใช้เทคโนโลยี ตัวอย่างเรื่องแสงสว่างที่ต้องปรับปรุงใหม่ทุกห้อง และบางตู้จัดแสดงต้องเน้นที่วัตถุเป็นพิเศษเพราะมีความสำคัญในส่วนเนื้อหามาก ระบบเสียงก็มีน้อยเกินไป ทำให้ขณะเข้าชมรู้สึกอึดอัดหรือน่ากลัว ในห้องจัด

แสดงบางห้องมีเครื่องฉายภาพวิดีโอทัศน์แต่ใช้การไม่ได้ อาจเกิดการชำรุดขึ้นและไม่ได้ซ่อมบำรุง การทรุดโทรมของตัวอาคารทำให้น้ำฝนรั่ว ตู้จัดแสดงได้รับความเสียหายมานาน ที่ไม่ได้ปรับปรุง อาจเกิดจากการบริหารงานของสถาบันทักษิณคดีศึกษาหรือมหาวิทยาลัยทักษิณที่ไม่ได้ให้ความสำคัญกับการบำรุงรักษา หรือไม่พยายามจัดสรรงบประมาณเพื่อปรับปรุง

4.4 ปัญหาและอุปสรรคในการก่อตั้งพิพิธภัณฑ์คติชนวิทยา

ในช่วงก่อตั้งสถาบันทักษิณคดีศึกษา ประสบปัญหาหลายประการ ทั้งปัญหาในการเก็บข้อมูลภาคสนาม งบประมาณสนับสนุน จำนวนบุคลากร รวมถึงอาคารสถานที่ที่ใช้ในการปฏิบัติงาน อธิบายโดยสรุปได้ดังนี้

การจัดเก็บวัตถุ เนื่องจากขาดสถานที่สำหรับจัดเก็บ ข้อมูลและวัตถุของจริง ภายหลังมีห้องวรรณกรรมท้องถิ่นภาคใต้ขึ้นเมื่อปลายปี พ.ศ. 2514 ต่อมาวัตถุของจริงที่เก็บรวบรวมได้มีปริมาณมากขึ้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องสงวนรักษาข้อมูลที่มี คุณค่าด้านวัฒนธรรม ทั้งที่เป็นวัตถุของจริง ข้อมูลมุขปาฐะ สมุดไทย และข้อมูลอื่น ๆ แต่ห้องที่ใช้ในการจัดเก็บมีไม่เพียงพอ ทางผู้บริหารมหาวิทยาลัยจึงเห็นความสำคัญ และอนุญาตให้ใช้ห้องพักขนาดใหญ่เป็นที่เก็บข้อมูลบางส่วน

ปี พ.ศ. 2516 หลังจากมีสถานที่เก็บข้อมูลและวัตถุของจริงเพิ่มขึ้นจากห้องวรรณกรรมท้องถิ่นที่เป็นห้องพัก ย้ายไปใช้อาคารเรียน 2 ซึ่งเป็นห้องเรียนขนาดใหญ่จำนวน 2 ห้อง สามารถใช้เป็นห้องเก็บข้อมูลและจัดแสดงวัตถุของจริง ดังนั้นงานศึกษารวบรวมข้อมูลจากวรรณกรรมและคติชาวบ้านก็ก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดปัญหาในเรื่องงบประมาณและบุคลากรไม่เพียงพอ เนื่องจากเป็นเพียงการศึกษาและเก็บข้อมูลของคณะทำงานไม่มีฐานะเป็นหน่วยงานใด ๆ จึงต้องเสนอโครงการจัดตั้งศูนย์ภาษาวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวภาคใต้ขึ้น หลังจากนั้นได้ผลักดันเพื่อผนวกเข้าเป็นแผนงานส่วนหนึ่งของมหาวิทยาลัย

แต่กระนั้นก็ตามยังขาดบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มกำลัง เนื่องด้วยในปี พ.ศ. 2519 บุคลากรแต่ละคนได้รับคำสั่งให้เป็นคณะกรรมการบริหารงานศูนย์ฯ เกิดปัญหาในการทำงาน เพราะทุกคนมีภาระงานของตนเองในด้านการเรียนการสอน และภาระงานอื่น ๆ ไม่สามารถให้เวลากับกิจกรรมของศูนย์ฯ ได้เต็มที่ ทำให้เปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารงานของศูนย์ฯ ถึง 4 ครั้ง การดำเนินงานบริหารจึงหยุดไปในช่วง ส่งผลให้งานด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องล่าช้ากว่าที่กำหนดไว้

ระบบราชการก็เป็นส่วนหนึ่งที่ก่อปัญหาการดำเนินงานโครงการของศูนย์ส่งเสริมภาษาและวัฒนธรรมภาคใต้ คือ ไม่สามารถขยายอัตรากำลังและงบประมาณให้เพิ่มขึ้นตามภาระหน้าที่และความเจริญเติบโต เพราะศูนย์ส่งเสริมภาษาและวัฒนธรรมภาคใต้ไม่มีฐานะเป็นส่วนราชการ มหาวิทยาลัยได้ดำเนินการขอพิจารณายกฐานะเป็นสถาบัน ตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ. 2520 โดยคณะกรรมการพิจารณาเห็นชอบให้โครงการศูนย์ส่งเสริมภาษาและวัฒนธรรมภาคใต้มีฐานะเป็นสถาบันทักษิณคดีศึกษา แต่ยังไม่สามารถยกฐานะได้ด้วยเหตุผลหลายประการ ทั้งเรื่องของชื่อหน่วยงานที่มาจำกัดขอบเขตและหน้าที่รับผิดชอบ และเป็นเพราะหน่วยงานนี้เป็นหน่วยงานใหม่ซึ่งทางมหาวิทยาลัยไม่เคยมีมาก่อน ต้องใช้เวลาในการขอให้มีฐานะเป็นส่วนราชการถึง 4 ปี จึงได้รับการยกฐานะเป็นสถาบันทักษิณคดีศึกษา

ปัญหางบประมาณก่อสร้างอาคาร เกิดขึ้นในช่วงที่มหาวิทยาลัยรับหลักการในการขยายงานศึกษา งานค้นคว้าวัฒนธรรมท้องถิ่นภาคใต้ ซึ่งดำเนินงานในรูปโครงการศูนย์ส่งเสริมภาษาและวัฒนธรรมภาคใต้ งบประมาณในปี พ.ศ. 2519 เพื่อก่อสร้างอาคารศูนย์ส่งเสริมภาษาและวัฒนธรรมภาคใต้ ภายในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตภาคใต้ งบประมาณได้รับเพียง 4,000,000 บาท ทำให้ต้องปรับรูปแบบรายการโดยตัดทอนอาคารจาก 4 ชั้น ให้เหลือ 3 ชั้น ลดขนาดความกว้างและความยาวของอาคารลง ทั้งนี้การประกวดราคาผู้รับจ้างได้เสนอราคาต่ำสุด 4,589,200 บาท จึงต้องขอใช้เงินเดือนเหลือจ่ายของมหาวิทยาลัยสมทบอีก 589,200 บาท

เมื่อสร้างอาคารศูนย์ส่งเสริมภาษาและวัฒนธรรมภาคใต้เสร็จแล้ว ครุภัณฑ์ที่จะใช้ในการดำเนินงานและวัสดุในการก่อสร้างอสังหาริมทรัพย์โรงละครเปิดยังไม่มียกงบประมาณ จึงต้องระดมทุนสนับสนุนจากองค์กรเอกชนและหน่วยงานภายนอก ส่วนการก่อสร้างใช้แรงงานจากบุคลากรของศูนย์ส่งเสริมภาษาและวัฒนธรรมภาคใต้ ในการดำเนินงานเก็บข้อมูลก็ขาดอุปกรณ์ เช่น กล้องถ่ายภาพยนตร์ และเครื่องถ่ายไมโครฟิล์ม ทำให้ไม่สามารถดำเนินงานได้ตามเป้าหมาย ส่วนในด้านยานพาหนะสำหรับใช้ในการเก็บข้อมูลภาคสนามไม่เพียงพอทำให้พลาดโอกาสในการเก็บวัตถุสำคัญหลายรายการ

นอกจากนั้น หลังจากมีฐานะเป็นสถาบันทักษิณคดีศึกษา ปัญหาด้านเงิน งบประมาณที่ได้รับล่าช้า ทำให้โครงการที่เกี่ยวข้องกับพิพิธภัณฑ์ล่าช้าตามไปด้วย งานที่วางแผนไว้ไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด อีกทั้งงบประมาณที่ได้มีจำกัด คือ จากงบประมาณตามแผนงานตั้งไว้ 996,180 บาท แต่ได้รับมาจริง 497,129.50 บาท โครงการที่เตรียมไว้หลายโครงการถูกตัดไป (ดูรายละเอียดเกี่ยวกับงบประมาณในบทที่ 5)

สถาบันทักษิณคดีศึกษาเติบโตและพัฒนาตามลำดับ แต่โดยเจตนาเดิมที่ต้องการจัดสร้างให้เป็นต้นแบบของสถาบันทางวัฒนธรรมที่ครบวงจร ปัญหาเรื่องสถานที่คับแคบ และต้องการพื้นที่เพื่อการขยายอาคารทำให้ต้องขอใช้พื้นที่เพิ่ม แต่ก็มีปัญหาจากบุคลากรภายในมหาวิทยาลัยที่ไม่ต้องการให้ขยายพิพิธภัณฑ์คติชนวิทยา จึงต้องย้ายที่ตั้งจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตภาคใต้เดิมมาตั้งบริเวณบ้านอ่าวทราย ตำบลเกาะยอ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา จนปัจจุบัน

สรุปประวัติและการพัฒนาการของพิพิธภัณฑ์คติชนวิทยา

การก่อตั้งพิพิธภัณฑ์คติชนวิทยามีความสัมพันธ์กับสถาบันทักษิณคดีศึกษาในด้านการบริหารงาน เนื่องจากสถาบันทักษิณคดีเป็นหน่วยงานหลัก ทั้งนี้สถาบันทักษิณคดีศึกษามีพัฒนาการ 4 ยุคด้วยกัน คือ

ยุคก่อร่างสร้างแนวเริ่มต้นในปี พ.ศ. 2513 โดยรวบรวมวัตถุของจริง แถบบันทึกลีเกียง และภาพถ่ายจำนวนหนึ่ง จากนั้นได้ห้องพักขนาดใหญ่ “ห้องวรรณกรรมท้องถิ่นภาคใต้” จัดแสดงเฉพาะวัตถุของจริง เป็นนิทรรศการชั่วคราวเพื่อให้เห็นภาพวิถีชีวิตของชาวบ้านในท้องถิ่นภาคใต้

ยุคตั้งศูนย์ส่งเสริมภาษาและวัฒนธรรมภาคใต้ ได้ย้ายห้องวรรณกรรมท้องถิ่นภาคใต้ไปอยู่ที่อาคารเรียน 2 ใช้ห้องเรียนเป็นห้องเก็บข้อมูลและจัดแสดงวัตถุจำนวน 2 ห้อง จัดตั้ง “ศูนย์ส่งเสริมภาษาและวัฒนธรรมภาคใต้” ก่อสร้างอาคารศูนย์ฯ ขึ้นภายในบริเวณมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตภาคใต้ จัดนิทรรศการแสดงโครงการและกิจการของศูนย์ฯ เปิดให้เข้าชมเป็นทางการเมื่อวันที่ 13 กันยายน พ.ศ. 2522

ยุคสถาปนาสถาบันทักษิณคดีศึกษา ได้ยกฐานะเป็น “สถาบันทักษิณคดีศึกษา” วันที่ 8 พฤษภาคม พ.ศ. 2523 การดำเนินงานมีความก้าวหน้าทางวิชาการ จึงขอขยายสถาบันฯ และดำเนินการด้านพิพิธภัณฑ์ให้สมบูรณ์เต็มรูปแบบ หลังจากได้รับความเห็นชอบจากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจฯ การขยายสถาบันฯ ยังทำไม่ได้เนื่องจากในระบอบนั้นการเงินของรัฐบาลไม่ดีเท่าที่ควรจึงให้ชะลอไว้ ส่วนการจัดแสดงเป็นเพียงนิทรรศการชั่วคราว การปรับปรุงและขยายการจัดแสดงห้องลูกปัดและวัตถุโบราณภาคใต้ ห้องวัฒนธรรมพื้นบ้านและจัดแสดงข้อมูลเฉพาะ

ยุคก่อสร้างพิพิธภัณฑ์คติชนวิทยาที่เกาะยอ หลังจากการขอก่อสร้างในวิทยาเขตไม่เหมาะสม ได้เลือกพื้นที่บ้านอ่าวทรายเพื่อขยายสถาบัน ฯ และสร้างพิพิธภัณฑ์คติชนวิทยา รับงบประมาณก่อสร้างอาคารสารนิเทศ อาคารพาไลพัฒนา เวทีการแสดงกลางแจ้ง อาคารพิพิธภัณฑ์และจัดแสดงนิทรรศการถาวร (กลุ่มบ้านหลังคาจั่ว กลุ่มบ้านหลังคาปั้นหย่า และกลุ่มบ้านหลังคา บลานอ) พร้อมทั้งระบบสาธารณูปโภคและพัฒนาอุทยานวัฒนธรรม พิพิธภัณฑ์คติชนวิทยาเปิดให้ประชาชนเข้าชมอย่างเป็นทางการ วันที่ 22 กันยายน พ.ศ. 2534 หลังจากนั้นก่อสร้างอาคาร “นวมภูมินทร์” และปรับปรุงจัดแสดงนิทรรศการถาวรใหม่ รวมถึงปรับปรุงบริเวณภายนอก

จนกระทั่งปี พ.ศ. 2539 ถือว่าสิ้นสุดกระบวนการก่อตั้งพิพิธภัณฑ์คติชนวิทยา ณ สถาบันทักษิณคดีศึกษา มีการจัดแสดงนิทรรศการถาวรใน 4 กลุ่มอาคาร มีวัตถุจัดแสดง 45,375 ชิ้น มีหุ่นจำลองและสื่ออื่น ๆ ประกอบการจัดแสดง ส่วนวัตถุอีก 22,760 ชิ้น เก็บอยู่ในคลังสำรอง

การจัดการพื้นที่พิพิธภัณฑ์คติชนวิทยา การก่อสร้างและการจัดแสดงภายในอาคารของพิพิธภัณฑ์ฯ และส่วนที่อยู่ภายนอกอาคารเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับวัฒนธรรมสอดคล้องกับสภาพพื้นที่ ทั้งนี้การจัดการพื้นที่ได้นำองค์ประกอบต่าง ๆ มาใช้ประโยชน์ในการอธิบายข้อมูลทางคติชนวิทยา เห็นได้จากแนวคิดในการออกแบบผังบริเวณที่มีการทำแผนแม่บท ในช่วงแรกของพิพิธภัณฑ์คติชนวิทยาใช้กลุ่มบ้านหลังคาบลานอ กลุ่มบ้านหลังคาปั้นหย่าและกลุ่มบ้านหลังคาจั่ว จัดแสดงข้อมูล แนวการออกแบบผังเฉพาะของแต่ละกลุ่มบ้านสัมพันธ์กับวัตถุที่นำมาจัดแสดง รวมถึงการปรับใช้ภูมิปัญญาเชิงช่างของชาวใต้มาร่วมในการสร้างสรรค์ ภายหลังจากสร้างอาคารนวมภูมินทร์

การใช้ระบบสัญจรภายในพิพิธภัณฑ์คติชนวิทยา ใช้ความหมายเชิงสัญลักษณ์กำหนดเส้นทางการเดินชม โดยการนำวัสดุท้องถิ่นมาประยุกต์ ภายในห้องจัดแสดงแต่ละห้องไม่ได้มีสัญลักษณ์ใด ๆ ที่ระบุถึงทิศทางการชมเพื่อให้ผู้ชมเลือกชมตามความสนใจ บางห้องจำเป็นต้องให้ข้อมูลตามลำดับกลับไม่มีสัญลักษณ์ใดปรากฏ ส่วนสัญลักษณ์หรือป้ายเพื่อบริการสาธารณะ เช่น ห้องน้ำ ร้านค้า มีน้อยและบอกทิศทางสับสน การติดตั้งในบางส่วนไม่เหมาะสมและเป็นการจัดทำหรือซ่อมในช่วงหลังการก่อตั้ง

ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างห้องจัดแสดง ใช้พื้นที่ในส่วนทางเชื่อมจัดแสดงข้อมูลที่เชื่อมโยงยังห้องถัดไป มีบางส่วนปล่อยว่างไว้โดยขาดการให้ข้อมูล ทางเชื่อมระหว่างกลุ่มอาคารมีศาลาแบบท้องถิ่นเป็นจุดพักผ่อน แต่ไม่มีข้อมูลที่ก่อประโยชน์ต่อผู้เข้าชม

การจัดแสดงนิทรรศการถาวรและรูปแบบการจัดแสดงวัตถุนั้น พิพิธภัณฑ์คติชนวิทยาจัดแสดงข้อมูลเกี่ยวกับวิถีชีวิตของชาวใต้และขนบนิยมในท้องถิ่นซึ่งมีอัตลักษณ์เฉพาะ

ตลอดจนประวัติศาสตร์โบราณคดี และศิลปหัตถกรรมอันเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่แสดงให้เห็น ภูมิปัญญาของกลุ่มชนซึ่งอาศัยอยู่ในภาคใต้ของประเทศไทย พื้นที่รอบพิพิธภัณฑ์ ก็จัดแสดง ข้อมูลทางทัศนคติศึกษาเช่นกัน กลุ่มแรกเป็นอาคารนวมภูมินทร์มีห้องจัดแสดง 8 ห้อง ห้อง คั่นคว้า 5 ห้อง กลุ่มบ้านหลังคาปลานอ มี 7 ห้อง กลุ่มบ้านหลังคาปั้นหย้า มี 4 ห้อง กลุ่มบ้าน หลังคาจั่ว มี 7 ห้อง ด้วยความหลากหลายของข้อมูลทำให้รูปแบบการจัดแสดงแตกต่างกันไป ตาม ลักษณะพื้นที่และตัววัตถุของจริง ส่วนใหญ่จะใช้วัสดุในท้องถิ่นเข้ามาจัดตกแต่งทั้งพื้นที่ภายใน ห้องจัดแสดงและตู้จัดแสดง วัตถุของจริงหลายชิ้นจัดแสดงไว้ตามลักษณะการใช้งานซึ่งจัดวาง ภายนอกตู้จัดแสดง

การนำเสนอเนื้อหาสาระตัวข้อมูลที่เลือกมาจัดแสดง มีทั้งที่เป็นวัตถุของจริง หุ่นจำลอง ภาพถ่าย ภาพพิมพ์ แผนภูมิ สถิติ ข้อมูลเหล่านี้บางส่วนมีเนื้อหาสาระสมบูรณ์อยู่ในตัว แต่ข้อมูลที่เป็นวัฒนธรรมพื้นบ้านจำนวนไม่น้อยที่ต้องอาศัยวิธีจัดระบบในการนำเสนอให้ผู้เข้าชมจึง จะได้เนื้อหาสาระ และในการจัดแสดงบางห้องหรือบางตู้จัดแสดงอาจไม่ได้มีการตรวจสอบและ แก้ไขให้ถูกต้อง

เนื้อหาสาระหลักของแต่ละกลุ่มข้อมูลถูกกำหนดขึ้นมาใหม่ แต่อาศัยภูมิหลังที่ไม่ แยกหรือคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง บางตู้จัดแสดงผู้จัดคงยึดความพึงใจของตนเองหรือ พยายามกระทำข้อมูลอันมีอยู่อย่างจำกัดให้ได้เนื้อหาสาระตามที่เห็นสมควร ทำให้ขัดแย้งกับ ข้อมูลทางวิชาการบางเรื่อง อาจเป็นไปได้ว่าช่วงแรกต้องรีบดำเนินการให้แล้วเสร็จตามกำหนด หลังจากนั้นไม่มีการพัฒนาการจัดแสดง และไม่ได้ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลการจัดแสดง หรือไม่อธิบายข้อมูลให้ผู้เข้าชมเข้าใจ

เทคนิคการจัดแสดงในทางกายภาพน่าสนใจพอสมควร ตัววัตถุบางชิ้นสร้างความ สนใจได้ดี แต่ยังมีข้อบกพร่องในเรื่องการใช้เทคโนโลยีเพื่อสร้างความสนใจของผู้ชม ระบบแสงสว่าง ควรปรับปรุงใหม่ทั้งหมด วัสดุภัณฑ์ส่วนมากชำรุด ไม่มีการซ่อมบำรุง รวมถึงการทาสีของตัว อาคาร ทั้งนี้ น่าจะเกิดจากการบริหารงานของสถาบันทัศนคติศึกษาที่ไม่ได้ให้ความสำคัญกับ การบำรุงรักษา หรือการที่สถาบันฯ ไม่พยายามจัดสรรงบประมาณจากแหล่งอื่นเพื่อการปรับปรุง